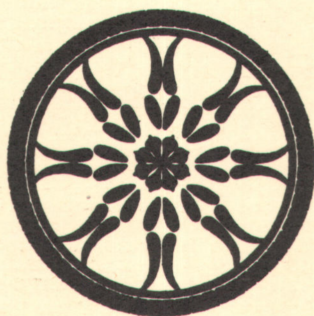
SADDHARMA

de afbeelding van de Buddha-figuur op de titelpagina is een foto van een 18de eeuws Japans beeld.
Deze Buddha heet AMIDA, de Buddha van het oneindige licht, heer van het westerse paradijs, gezeten in de handhouding van meditatie
het beeld bevindt zich in het Leids Volkenkundig Museum
de foto werd gemaakt door Else Madelon Hooykaas

S A D D H A R M A

TIJDSCHRIFT STICHTING NEDERLANDS BOEDDHISTISCH CENTRUM

11e jaargang 2e aflevering juni 1978

Redactie-adres: Bornsestraat 61 - Hengelo (O.), telef. 0 5400 - 17573

Secretariaat Stichting: Hugo de Grootstraat 52, Nijmegen
Postgiro: 152 00 22, t.n.v. de penningmeester van de Stichting Nederlands Boeddhistisch Centrum, Hinkeloordseweg 8, Wageningen.
Min. donatie 1978 ƒ 30,--, (echtpaar ƒ 40,--, studerenden ƒ 20,--).

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

N a j a a r s b i j e e n k o m s t

De najaarsbijeenkomst zal gehouden worden op 21 en 22 oktober in Huize HET SPIJK te Eefde bij Zutphen.
"Het Spijk" is een klooster van Lazaristen met ruime mogelijkheden voor logies. Het is gelegen in een bosrijke omgeving. De accommodatie is eenvoudig, maar ruim voldoende; de sfeer hartelijk.
Op zaterdagavond zal de heer Ir. E.J. Heidema een lezing met (zeer vele) dia's voor ons houden over de Borobudur.
Zondagmorgen zal een Nederlands sprekende bhikkhu een pūja verzorgen en ons toespreken. Op zondagmiddag hopen wij een gesprek te houden over de toepassing der boeddhistische beginselen in het dagelijkse leven in het Westen, na een korte inleiding over dit onderwerp.
Mocht u andere wensen of suggesties voor het programma hebben, dan verneemt het Bestuur deze gaarne van U.
De kosten van het weekend zullen ƒ 35,-- bedragen.
Nadere gegevens volgen in het septembernummer.

S a m e n w e r k i n g s o v e r e e n k o m s t b o e d d h i s t i s c h e g r o e p e r i n g e n i n N e d e r l a n d.

Vergevorderd is het overleg tussen de boeddhistische groeperingen in Nederland om een samenwerkingsovereen-

komst te sluiten. Het initiatief hiertoe is genomen door onze Stichting. Het is de opzet de samenwerking te beperken tot zaken van documentaire, informatieve en overigens formele aard. Op deze wijze zal het mogelijk zijn een nationaal boeddhisme te presenteren, hetgeen tevens de plaats die het boeddhisme in ons land kan innemen, zeer zal versterken. Het voorlopige lidmaatschap van de Boeddhistische Unie van Europa zal een gewoon lidmaatschap worden.

Boeddhistische Unie van Europa

De jaarlijkse conferentie van de Boeddhistische Unie van Europa zal dit jaar in Nederland gehouden worden, van 10 tot 13 september, eveneens in Huize Het Spijk.

BOEDDHISTISCHE ACTIVITEITEN

De "Nederlandse Buddha-Dhamma Stichting"

heeft een nieuw adres: Kepplerstraat 263, 2562 VM Den Haag. Dit is het adres van het secretariaat. Men kan een proefnummer aanvragen van de maandelijkse uitgave van de Buddha Dhamma Stichting "Boeddhayana". Er zijn zeer nauwe contacten met de Nederlandse bhikkhu Dharmaviranata.

Dharma Huis Amsterdam

Van vrijdagavond 23 juni, 8 uur t/m zondagavond 26 juni zal Michael Kohn een Intensieve Trainings Sessie geven in het Dharma Huis Amsterdam, Valeriusstraat 136 - tel. 020 - 722348.
Michael Kohn is de persoonlijke vertegenwoordiger van Chögyam Trungpa Rinpoche in Europa. Er zal meditatie-instructie worden gegeven, naast studie-uren in de vorm van lezingen (in het Engels) en discussie (in het Nederlands). Kosten ƒ 75,--, inclusief maaltijden.

Van 26 juli tot 9 augustus is er in het Dharma Huis een zomercursus "Werken met ego", voor ± 20 deelnemers. Meditatie en studie. Cursusleiders Jane Debrot en Han de

Wit, beiden opgeleid door Chögyam Trungpa Rinpoche persoonlijk.
Opgave vóór 15 juli. Kosten ƒ 275,-- (inclusief maaltijden).

Karma Chö Phel Ling

Hoewel gezocht werd naar een andere woonruimte voor de Stichting zowel als voor Lama Gawang, diens vertaler en verzorger. heeft men besloten allereerst de Hamtoren weer in beter bewoonbare staat te brengen.
Als dit blad verschijnt zullen de werkzaamheden vrijwel gereed zijn, maar tot bijna het einde van de maand kunt U Uw diensten nog aanbieden. Zeer welkom is geldelijke hulp. Rek.no. 36 75 56 715 bij de Rabo-bank te Vleuten.

Sakya Thegchen Ling

Tot nu toe hebben wij verzuimd de officiële Tibetaanse naam van het Tibetaans Mahayana Buddhistisch Centrum in Den Haag te vermelden.
Deze luidt: Sakya Thegchen Ling. Adres: Mevrouw A.M.M. Steenhuis-Hesterman, Van Bleiswijkstraat 107, 2582 LB Den Haag, tel. 070 - 559340.

Een Mahayana Meditatie Cursus

wordt gegeven van 22 juli t/m 6 augustus door de monnik Thubten Palgye (Marcel Bertels) op het kampeerterrein van het International Theosophical Centre in Naarden.
Kosten ƒ 350,--, alles inclusief. Indien men in plaats van in een tent wil logeren in het Quest House, dan komt hierbij per persoon per dag ƒ 14,50, per week ƒ 75,--. (resp. ƒ 11,-- of ƒ 70,--, indien men eigen linnengoed meebrengt).
Alle verdere informatie over de cursus kan men aanvragen bij: mevrouw P. de Wijs-Koolkin, Postbus 1756, 1000 BT Amsterdam.

Karma Dhagpoling

is de naam van de nieuwe kring van Mevr. Stade, Faustdreef 121, Utrecht.

INLEIDING TOT DE ABHIDHAMMA

Nina van Gorkom - die op de voorjaarsbijeenkomst een prachtige lezing voor ons heeft gehouden - wijdt zich in het bijzonder aan de studie van de Abhidhamma. Ook in het maart-nummer namen wij een beschouwing van haar op.

Wat is de oorzaak van alle ellende en verdriet in de wereld?
Wij lezen in de "Verspreide Gezegdes" (Saṃyutta Nikâya I, Kosala, III, par. 3, De Wereld) dat Koning Pasenadi aan de Boeddha vroeg:

"Hoeveel dingen, Meester, die in de wereld gebeuren, zijn de oorzaak van moeilijkheden, lijden, ellende?"

De Boeddha antwoordde:

"Drie dingen, Sire, zijn van dien aard. Welke zijn die drie? Begeerte, haat en onwetendheid. Deze drie veroorzaken moeilijkheden, lijden, ellende."

In de tijd van de Boeddha waren de fouten en gebreken van de mens de oorzaak van al het leed en dit is ook waar voor deze tijd. Het is de waarheid voor alle tijden. Alleen degenen die volmaakt zijn hebben geen verdriet en ellende meer.
De Boeddha leerde de oplossing van alle problemen: de uitroeiing van al wat verkeerd in ons is door de ontwikkeling van het juiste inzicht, het juiste inzicht in alle verschijnselen van ons leven.
Is de uitroeiing van onze gebreken werkelijk de oplossing van alle problemen in de wereld? Is het niet egoistisch om alleen maar met de uitroeiing van je eigen gebreken bezig te zijn, en verder, is het wel mogelijk om gebreken uit te roeien?
Wij kunnen de gebreken van anderen niet uitroeien, wij kunnen zelfs niet onze eigen gebreken uitroeien. Maar als het juiste inzicht ontwikkeld is, is het door dit inzicht zelf dat alle gebreken geleidelijk kunnen worden uitgeroeid. Maar het kan wel vele levens duren. Nu zijn wij vol onwetendheid omtrent de verschijnselen van ons leven. Wij zoeken meestal onszelf en dienen onze eigen belangen. Hoe zouden wij dan echt open kunnen staan voor anderen?

Door het juiste inzicht in de verschijnselen van ons leven is onthechting aan onszelf pas mogelijk. Zo zullen wij beter in staat zijn tot deugden zoals onzelfzuchtige liefde en barmhartigheid. Dus de ontwikkeling van het juiste inzicht moet ons eerste doel zijn.
De Boeddha leerde dat alle verschijnselen die ontstaan onmiddellijk weer vergaan, zij zijn vergankelijk. Wat vergankelijk is, kan geen waar geluk geven, daarom is het "lijden" (dukkha). De verschijnselen zijn niet "zelf" en behoren niet toe aan een "zelf", zij zijn "anattâ". Op dit moment hebben wij een verkeerde visie van de realiteit. Wij zien de dingen niet zoals zij werkelijk zijn: vergankelijk, "lijden" en niet-zelf. Wij denken dat wij de vergankelijkheid zien van de verschijnselen, maar wij begrijpen het alleen in theorie. In werkelijkheid ervaren wij niet het ontstaan en vergaan van de verschijnselen zoals zich dit op ieder moment afspeelt.
Ons lichaam is vergankelijk, maar hoezeer hechten wij eraan. Wij zien allemaal een verandering in het lichaam na verloop van tijd, als wij ouder worden, maar in werkelijkheid verandert het lichaam ieder moment van ons leven. Wat wij als "ons lichaam" beschouwen zijn alleen maar verschillende fysieke verschijnselen die ontstaan en dan onmiddellijk weer vergaan.
Hoezeer hechten wij aan onze geest, onze ziel, onze strevingen, ons plezier. Maar wat wij houden voor onze geest, onze ziel, zijn in werkelijkheid vele verschillende geestelijke verschijnselen die steeds veranderen. We zijn zo gehecht aan het idee van "mijn geest", maar waar is hij? Is het denken? Maar denken is nooit hetzelfde, wij denken dan aan dit, dan aan dat. Er is nu denken, maar het verandert steeds. Is gevoel iets blijvends? Gevoel is soms aangenaam, soms onaangenaam, soms is er neutraal gevoel. Er is ieder moment een ander gevoel. Er is geen geest, er zijn alleen maar steeds wisselende geestelijke verschijnselen die niet toebehoren aan een zelf. Het is de kern van de leer van de Boeddha dat je in het dagelijks leven geleidelijk aan tot inzicht kan komen van alle veranderlijke verschijnselen. Zo ben je beter in staat onthecht

te raken van het "zelf" en het goede te ontwikkelen.
De leer van de Boeddha komt tot ons in de "Drie Verzamelingen" van de Vinaya (Boek van de Discipline voor de monniken), de Sutta's en de Abhidhamma. De Abhidhamma onderricht ons tot in detail omtrent alle geestelijke en fysieke verschijnselen. De Abhidhamma leert ons tot in detail alle heilzame momenten van bewustzijn en alle niet heilzame momenten, en is dit niet waardevol? Als wij niets weten van deze momenten, hoe zouden wij dan het goede kunnen ontwikkelen? Dikwijls houden wij voor heilzaam wat in feite niet heilzaam is. Bijvoorbeeld, wij denken dat er onzelfzuchtige liefde is terwijl er in werkelijkheid gehechtheid aan personen is. De studie van de Abhidhamma kan ons helpen meer inzicht te krijgen in de verschillende momenten van bewustzijn.
Wij zouden ons kunnen afvragen of een precieze kennis van de verschijnselen wel nodig is. Maakt dit het leven niet nodeloos ingewikkeld? Alles wat de Abhidhamma leert gaat over de werkelijkheid, over realiteiten. De verschillende momenten van bewustzijn wisselen zo snel en ze zijn allemaal verschillend. Wij kunnen ze niet achterhalen, maar een studie van de verschillende momenten van bewustzijn die voorkomen, zal ons helpen bij de ontwikkeling van inzicht in de verschijnselen van ons leven.
Wij geloven dat een zelf bestaat, ziet, hoort en denkt, wij geloven dat een zelf leeft en sterft. Wij geloven dat andere mensen bestaan. Dit is een verkeerde visie van de realiteit. Wat wij als zelf beschouwen zijn alleen maar steeds wisselende verschijnselen. In werkelijkheid is er geen ik, geen hij. Wij gaan door het leven dromend over dingen die niet bestaan. Onze verkeerde visie is de oorzaak van veel ellende in ons leven. Wij koesteren verwachtingen over onszelf en anderen en als deze niet in vervulling gaan lijden we aan vele frustraties. Wij zijn bang voor de dood en weten niet wat er met het "zelf" gebeurt na ons sterven.
Het zou een grote winst zijn als wij konden zien wat ons leven werkelijk is: alleen maar veranderlijke verschijnselen.
De Abhidhamma leert ons dat alle verschijnselen in ons en om ons heen eigenlijk maar twee soorten realiteit zijn:

geestelijke verschijnselen of nâma,

fysieke verschijnselen of rûpa.
Nâma ervaart of kent iets,
rûpa weet niets.

Wat wij als zelf of persoon beschouwen zijn alleen maar veranderlijke verschijnselen, nâma en rûpa. Maar, zo zouden we ons kunnen afvragen, is de wereld niet vol mensen, dieren en dingen? We zien ze, we raken ze aan, we leven ermee. Als we ze zien als wisselende verschijnselen, nâma's en rûpa's, vervreemden we dan niet van het leven, van onze medemensen?

Als wij nadenken over ouderdom, ziekte en dood, begrijpen wij dat het leven, alle mensen, vergankelijk zijn. Maar er is ieder moment vergankelijkheid, ieder verschijnsel dat ontstaat vergaat onmiddellijk. Maar dit betekent niet dat deze verschijnselen niet reëel zijn. Liefde is reëel, maar het vergaat onmiddellijk, en het behoort niet aan een zelf die er de baas over is. Wij kunnen ons voornemen om vriendelijk te zijn, maar wij kunnen onszelf niet dwingen tot vriendelijkheid. Als er bepaalde dingen gebeuren die ons niet aanstaan komt er woede op, ondanks onszelf, zeggen we. Hieraan zien wij dat de verschijnselen "anattâ", niet zelf zijn. Haat is reëel, maar het vergaat onmiddellijk. Liefde, haat, wijsheid, edelmoedigheid, al deze dingen zijn reëel, maar er is niet een "zelf" die er de baas over is, ze zijn anattâ.

Heeft ieder mens niet zijn geheel eigen persoonlijkheid?

Er is niets blijvends in een mens, zelfs niet datgene wat wij karakter noemen. Er zijn steeds wisselende momenten van bewustzijn welke ontstaan en dan weer vergaan. Er is maar één bewustzijnsmoment (citta) tegelijk en het vergaat onmiddellijk nadat het ontstaan is, maar wordt opgevolgd door een volgend moment. Zo is ons hele leven een aaneenrijging van bewustzijnsmomenten. Ieder bewustzijnsmoment dat vergaat conditioneert het volgende bewustzijnsmoment en daarom is het mogelijk dat onze goede en kwade momenten vandaag onze neigingen in de toekomst bepalen. Edelmoedigheid vandaag of woede vandaag conditioneert edelmoedigheid of woede in de toekomst. Daarom is het ook mogelijk om iets te leren, om wijsheid te ontwikkelen. Hoewel ieder moment vergaat kunnen wij toch spreken van een opeen-

hoping van levenservaringen in ieder moment van bewustzijn, wij kunnen dit "karakter" noemen. Maar wij moeten niet vergeten dat de geestelijke verschijnselen welke wij karakter noemen niet blijvend zijn en niet toebehoren aan een zelf.
Wij vervreemden niet van het leven en van onze medemensen door ze te zien als nâma en rûpa. Integendeel, we leren ze kennen zoals ze werkelijk zijn, vergankelijk.Wij zouden graag willen dat er geen vergankelijkheid, geen dood was, maar dat is niet zo. Als wij onszelf wijsmaken dat er geen vergankelijkheid is, misleiden wij onszelf.
In werkelijkheid zijn er geen mensen, dieren en dingen, alleen maar nâma en rûpa, welke vergankelijk zijn en niet zelf. Nâma ervaart of kent iets, rûpa weet niets. Zien, horen, denken, liefde, haat, dit zijn allemaal ervaringen, nâma's. Geluid, hardheid of zachtheid zijn rûpa's, zij ervaren niets, maar ze kunnen ervaren worden door nâma's. Dit zijn allemaal realiteiten die wij steeds weer ervaren, ze zijn werkelijk voor iedereen. We hoeven ze niet met name te noemen om ze te kunnen ervaren, ze kunnen onmiddellijk ervaren worden als ze zich voordoen, op dit moment.
Wij zien en horen de hele dag, maar wij weten zo weinig af van deze werkelijkheden. Zien is een ervaring door middel van de ogen en het is anders dan denken aan wat je ziet. Horen is een ervaring door middel van de oren en het is anders dan denken aan wat je hoort. Omdat de verschillende momenten van bewustzijn zo snel op elkaar volgen menen we dat we kunnen zien en denken aan wat we zien tegelijkertijd. Er is maar één enkel moment van bewustzijn tegelijk, welk een object ervaart en dan weer wegvalt. We kunnen niet zien en horen of zien en denken tegelijkertijd.
Eén nâma of rûpa tegelijk kan gekend worden. Wat is nu onze grote misvatting? Wij voegen in gedachte alle mogelijke verschijnselen tezamen zodat er een geheel is, zoals een mens, of een huis. Maar wat is er in werkelijkheid? Verschillende nâma's en rûpa's die één voor één ervaren kunnen worden, door de ogen, oren, neus, tong, tastzin of de geest, door deze "zes deuren". Voor de ontwikkeling van inzicht is het van het grootste belang om te weten dat maar één nâma of rûpa tegelijk kan

worden gekend. Als we ze leren kennen zoals ze werkelijk zijn: vergankelijk en niet zelf, zullen wij met wijsheid kunnen staan tegenover ouderdom, ziekte en dood.

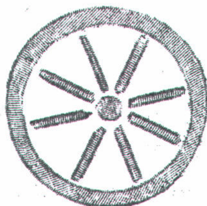
We zijn gehecht aan alle nâma's en rûpa's. We zijn, bijvoorbeeld, gehecht aan zien en aan wat we zien, maar, wat is eigenlijk zien en wat is het zichtbare? Wij moeten ook het zien en het zichtbare leren kennen zoals ze zijn.

Wij denken dat wij een mens zien. Maar zien ziet alleen maar wat zich door de ogen voordoet: het zichtbare. Een mens kan geen contact met het oog maken. Als we aandacht hebben voor de vorm en de omtrekken van iets, is het geen zien meer, maar denken. Denken aan een mens is een ander bewustzijnsmoment dat niet tegelijk met zien kan plaats vinden. We kunnen denken aan een mens vanwege de herinnering aan vroegere ervaringen. Denken is reëel, het is een nâma. De persoon waaraan wij denken is geen realiteit. Er is immers geen persoon, geen zelf, er zijn alleen maar nâma en rûpa welke vergankelijk zijn. Dus, een mens is geen eigenlijke werkelijkheid, alleen maar een idee. Wij voegen vele nâma's en rûpa's tezamen en dit geeft ons het idee van een persoon. Wij hechten altijd weer aan personen, aan "zelf", en dit is de oorzaak van veel verdriet. Nâma en rûpa zijn de "eigenlijke werkelijkheden" (paramaṭṭha dhamma's), zij zijn de werkelijkheden welke direct ervaren kunnen worden, door iedereen, zonder dat het noodzakelijk is aan ze te denken. Persoon, dier, boom of huis zijn geen eigenlijke werkelijkheden. Door in te zien dat er alleen maar nâma en rûpa zijn kan je in alle situaties kalm blijven. Er is overal, waar je ook bent: nâma en rûpa, zoals zien, horen, het zichtbare, geluid, hardheid. In plaats van aan ze te hechten of een afkeer voor ze te voelen kunnen we ze leren kennen zoals ze zijn. Nâma's en rûpa's kunnen nu ervaren worden. We zijn er niet aan gewend om zien of horen te bestuderen. Toch is het nodig om ze te leren kennen. Zien is niet denken, zien ziet, maar het denkt niet. Als we onze ogen sluiten kunnen we aan vele dingen denken maar we kunnen niet zien. Als we onze ogen openen is er iets dat er eerst niet was. Er is zien, en zien ziet het zichtbare

object, een rûpa. Zien ziet niet een mens of ding. Als je een mens of ding waarneemt is het geen zien.
De ontwikkeling van inzicht is een "studie" van nâma en rûpa door de directe ervaring. Nâma's en rûpa's die zich één voor één voordoen moeten "bestudeerd" worden met bewustheid (sati), door de directe ervaring. Niet mensen, dieren of dingen, maar nâma en rûpa zijn de onderwerpen van deze studie.
Als je al je handelingen op een dag met bedachtzaamheid doet, maar zonder nâma en rûpa te kennen, is het niet de ontwikkeling van inzicht. Als je volgt wat je handen en voeten doen op een dag, leer je niets over nâma en rûpa, over wat werkelijkheid is, over de vergankelijkheid.
Bewustheid (sati) is een nâma welke ontstaat met een heilzaam bewustzijnsmoment. Wij kunnen de juiste bewustheid niet oproepen wanneer wij willen, maar hij kan ontstaan als de juiste voorwaarden aanwezig zijn. Alle nâma's en rûpa's in ons leven kunnen alleen maar ontstaan als de juiste voorwaarden aanwezig zijn, niet omdat wij het willen. De voorwaarde voor de juiste bewustheid is begrijpen in theorie wat nâma en rûpa eigenlijk zijn: realiteiten die zich nu voordoen door de "zes deuren".
Nâma en rûpa, realiteiten, niet ideeën, zijn de onderwerpen waarover inzicht ontwikkeld moet worden. De ontwikkeling van inzicht is de hoogste vorm van wat heilzaam is, het is de enige weg om gehechtheid, aversie en onwetendheid uit te roeien.
Als we steeds maar horen over nâma en rûpa, en we begrijpen wat we horen, kan dit het ontstaan van de juiste bewustheid conditioneren. Een enkel moment van bewustheid is al waardevol, want het kan een volgend moment conditioneren en zo kan inzicht groeien.
In de ontwikkeling van inzicht doen we alle handelingen zoals gewoonlijk, maar af en toe kan er bewustheid ontstaan van een nâma of rûpa welke zich voordoet, een moment van "studie met bewustheid", studie door de praktijk. Als mijn man mijn hand beetpakt is er, zoals we het noemen een 'menselijk contact.' Er is gehechtheid en dit is een realiteit, wij hoeven dit niet te verdringen. Er kan op heel natuurlijke wijze een studie met bewustheid zijn van een nâma of rûpa welke zich op dat moment voordoet. Wat verschijnt er door de tastzin? Niet een mens, niet mijn man. Warmte of koude, hardheid of zacht-

heid kan door de tastzin verschijnen. Wij hoeven hier niet over na te denken, het kan direct ervaren worden. Door deze ervaring kunnen wij pas bewijzen dat er geen mens verschijnt door de tastzin, dat een mens niet bestaat, alleen maar nâma en rûpa. Dit zal onthechting teweeg brengen aan het idee van zelf of persoon, het zal ons helpen personen niet te zien als "absolute werkelijkheden". Eens zal ik afscheid moeten nemen van mijn man, niets is blijvend.
Wij zullen alles wat ons in het leven overkomt anders leren zien. Wij willen ons leven zo graag plannen, maar we hebben nâma en rûpa niet in de hand. Gebeuren de dingen dikwijls niet anders dan we graag hadden gewild? Er zijn oorzaken in ons leven, onze goede en kwade daden, en deze brengen hun resultaat in de vorm van aangename en onaangename ervaringen.
Als wij inzien dat er alleen maar nâma en rûpa zijn welke ontstaan vanwege hun eigen voorwaarden, niet door onze wil, zullen wij minder hechten aan onze eigen plannen en minder geneigd zijn anderen de schuld te geven van onaangename voorvallen in ons leven. Er zijn alleen maar nâma en rûpa en wij kunnen er geen macht over uitoefenen. Door de ontwikkeling van inzicht zullen wij meer geduld kunnen opbrengen, meer onzelfzuchtige liefde en meer mededogen. Dus de ontwikkeling van inzicht komt ook ten goede aan onze medemensen.

Nina van Gorkom.

JĀTAKA 244

Eens werd de Bodhisatta geboren in het koninkrijk Benares in een brahmaanse familie. Volwassen geworden, deed hij afstand van wereldse genoegens en de wereld verlatende volgens de regels van het kluizenaarschap van de isi's woonde hij lange tijd in de Himalaya. Daarna daalde hij van de berg af en richtte zijn leven in dichtbij een marktstadje dat in zijn onderhoud kon voorzien, in een hutgebouwd van bladeren in een bocht van de Ganges.
Een rondzwervende wijsgeer, die in de discussie in heel Jambudipa niemand vond die het tegen hem kon opnemen, bereikte dat stadje en vroeg of er iemand was, bekwaam om met hem te redetwisten. "Zo iemand is er", vertelde men hem en toen hij gehoord had van de grootheid van de Bodhisatta, kwam hij, omstuwd door een hele menigte, naar diens verblijfplaats. Ze begroetten elkaar en de wijsgeer nam plaats. Daarop vroeg de Bodhisatta hem: "Wilt U een drank bereid uit de Ganges drinken, doordrongen van de geuren van het woud?"
De wijsgeer bedolf de vraag onder woorden. "Welke Ganges? Bedoelt u het zand van de Ganges, het water van de Ganges, deze oever of de overzijde van de Ganges?" De Bodhisatta echter zei tot hem:
"Terzijde latend het water en het zand en de rivier aan deze en aan gene zijde: waar zal iemand de Ganges kunnen grijpen?"
De wijsgeer stond met de mond vol tanden, hij stond op en nam de benen. Toen hij was weggeijld, zei de Bodhisatta tot de neergezeten schare, hen onderrichtende in de Leer, deze verzen:

Wat hij ziet, dat wenst hij niet, en wat hij niet ziet,
dat juist wenst hij.
Ik denk: hij zal lang rondzwerven, zonder te krijgen
wat hij wenst.
Wat hij krijgt verheugt hem niet; wat hij verlangt,
mishaagt hem als het is verkregen.
Want oeverloos is zijn begeerte. Laten wij echter eer
bewijzen aan hen die wensloos zijn.

Heel, heel lang geleden werd de Bodhisatta wedergeboren uit de schoot van een jakhals. In een woud richtte hij zich een onderkomen in aan de oever van de rivier.
Toen stierf op de oever van de Ganges een oude olifant. De jakhals was uit op voedsel en toen hij het kadaver zag, dacht hij: "Er is me een kolossale voorraad ten deel gevallen!" Hij ging er op af en zette zijn tanden in de slurf. Maar het was als toen hij eens gebeten had in een ploegboom. "Dit is niet om te eten" dacht hij en hij beet in de tanden, maar het was alsof hij op bot knaagde. Hij beet in de oren en het smaakte als de punt van een wan-mand. Hij beet in de buik en het was zo scherp als een gepunte stok. Hij beet in een poot en het was als toen hij eens in een mortier zijn tanden gezet had. En toen hij in de staart beet, smaakte die als een stamper. "Dit is ook al niet om te eten", dacht hij en over niets voldaan beet hij tenslotte in het darmkanaal; en dat smaakte als zoete koek. "Nu heb ik toch een plek in dit lichaam gevonden" zei hij, "die zacht en eetbaar is!"
Hij at maar voort en kroop in de buikholte. Toen hij ook van een nier en het hart enz. geproefd had en nadat hij dorst had gekregen het bloed had gedronken, werd het tijd om te rusten. Hij spreidde de buik plat uit en ging liggen. Daarop dacht hij: "Dit lijf van een olifant waarin zo prettig veel ruimte voor mij is, is een soort huis en als ik eten wil, is er overvloedig vlees. Wat hoef ik elders nog te zoeken?"
Zo verliet hij die plaats niet meer; al vlees etende huisde hij in de buik van de olifant. Maar naarmate de tijd verstreek, kreeg het kadaver rimpels, uitdrogend door de aanraking van de hete wind en door de hitte van de zonnestralen. En de opening waardoor de jakhals naar binnen was gekropen viel dicht. De buikholte lag in het stikdonker. Voor de jakhals werd het alsof hij woonde in de ruimte tussen de werelden in het heelal, - in de zwarte hel. Toen het kadaver uitdroogde, verschrompelde ook het vlees en ook het bloed werd afgesneden. Geen uitgang vindende, raakte de jakhals in paniek, hij rende heen en weer en sloeg

hier en daar tegen de wanden, almaar zoekende naar een opening wandelde hij in het rond.
Na een paar dagen, terwijl hij daar nog zat te koken in de buikholte als een meelbal in een pot, kwam er een wolkbreuk. Het kadaver werd nat, het zette uit en hernam zijn natuurlijke vorm. Het darmkanaal opende zich weer en de opening wenkte als een ster. Toen hij dat gaatje zag, riep de jakhals: "Nu ben ik gered!" Hij liep terug tot aan de kop van de olifant en daarop vooruit sprintend sloeg hij met zijn kop tegen het gat in het darmkanaal. Maar door de staat van ontbinding waarin het kadaver zich bevond, bleven al zijn haren aan de endeldarm steken. Ontsteld doordat al zijn haren waren afgerukt en zijn lijf er uit zag als de kale stronk van een palm, rende hij een poosje rond en keerde terug. Hij ging zitten, en zat te kijken naar het kadaver. En zei: "Dit leed is mij niet aangedaan door een ander. Met als oorzaak begeerte, met als aanleiding begeerte, op grond van begeerte is dit mij berokkend door mij zelf. Daarom, - van nu af aan zal ik niet langer in de macht van begeerte zijn, ik zweer dat ik het kadaver van een olifant niet nog eens zal binnengaan!" En met geschokt hart reciteerde hij dit vers:

Niet weer en niet meer en nooit en nooit meer
Zal ik omzien naar het lijf van een olifant.
Zo vol vrees en schrik ben ik nu!

Nog terwijl hij zo sprak, nam hij de benen. Maar ook als hij terugkeerde òf weer naar dit òf naar een ander kadaver van een olifant, hij keek er niet naar om. Sedertdien was hij niet meer onderworpen aan Begeerte.

(Vertaald uit het Pâli.)

De vissen hebben het water om te zwemmen, maar zij zijn zich niet bewust van het water.
De vogels gebruiken de wind om te vliegen, maar zij weten niet, dat er wind is.
Indien de mens dit erkent, dan kan hij daardoor uitstijgen boven de stoffelijke bindingen en vreugde scheppen in het hem toebedeelde lot.

Uit: Vos en Zürcher: "Spel zonder snaren"

PARADOXEN

Paradoxen, schijnbare tegenstrijdigheden, zijn ruimschoots aanwezig in de boeddhistische Leer en ze hebben niet alleen aanleiding gegeven tot radicaal tegengestelde interpretaties, maar ook tot heel wat misverstanden, vooral in het Westen.
Hier volgen er een paar.

De boeddhistische leer houdt ons voor, ons niet bezig te houden met ons verleden, althans: het niet als "het onze" te beschouwen. Hetzelfde geldt voor de toekomst. Er is alleen het heden, het moment, en ook dat is onvatbaar. Niets is "het onze". Het onze kan niet bestaan, want "wij" bestaan niet. Door analyse komt men tot een zekere desintegratie van de eigen persoon. Er zijn waarnemingen, - deze wekken gevoelsprikkels, - zijn die sterk genoeg, dan treedt een motorische reactie op of er ontwaakt een denkwil, - het bewustzijn wordt geactiveerd door het object dat het aldus krijgt aangeboden, enz. Het hele gebeuren is onvoorstelbaar gecompliceerd en vindt alleen plaats indien voldaan is aan een groot aantal voorwaarden. Dit gadeslaande leert men de losse draden die het patroon weven afzonderlijk onderscheiden, en ook zonder het weefsel uit te rafelen weet men dat structuur en voorstelling in het patroon niet bestaan behalve dank zij deze draden. Dóórdringend tot in de atoomopbouw van de draadstructuur blijft ook hier niets tastbaars over, - en dan begrijpen we de Pâlitekst:
"Beziet zowel de verschijning van het bestaan als de voortgang ervan als een leeg dorp, als een luchtspiegeling, een geestenstad: als verlaten, ijdel, leeg, zonder eigenaar, tot niets leidend."
Het valt niet te ontkennen dat hier een zeker pessimisme doorklinkt, een afwijzing van de evolutie van het leven.
Niettemin wekt het boeddhisme op tot een grote blijmoedigheid; en is het respecteren van alle levensvormen, tot de nietigste toe, het allereerste boeddhistische gebod.

Het is een goed ding, je leed kwijt te raken. Maar wie wil het zijn geluk?
Indien het de bedoeling is jezelf los te laten, je "zelf" op te geven, dan lijkt onzekerheid een voordeel. Evenals schuldgevoelens en elk onlustgevoel op grond van dingen die zijn misgegaan in ons leven. Wie vertrouwd is met onzekerheid, wankelheid, spijtgevoelens, zelfverwerping voelt zich in zijn element in een even onzeker geworden wereld, een wereld die stroomt, die ieder ogenblik geeft en zich terugtrekt. Wie niet zozeer, of zonder veel succes, getimmerd heeft aan zijn zelfgevoel, slecht zijn huisje met lichte hand.
Niettemin houden alle psychologen, psychiaters, pedagogen, sociologen, criminologen ons het tegengestelde voor. Ongelukkig, en dus asociaal, gebrekkig functionerend, agressief hetzij tegen zichzelf hetzij tegen anderen, worden juist wie niet geleerd hebben, bijvoorbeeld door tekort aan aandacht in de vroegste jeugd, zowel van anderen als van zichzelf te houden, wie aan zelfgevoel onvoldoende zijn toegekomen en dus ook niet aan zelfvertrouwen, besef van eigenwaarde, een harmonische ontplooiing van de persoonlijkheid. Zo iemand blijft "gedesintegreerd".

Van een andere aard is het volgende:
Het boeddhisme gaat uit van de overtuiging dat beleving van Leegte en religieuze liefde voor alle levende medewezens twee aaneengeschakelde psychische toestanden zijn. Losraken van zichzelf en uitgaan naar de ander horen bij elkaar. Blijft het tweede achterwege, dan is ook het eerste zonder waarde, en bijvoorbeeld juist weer het gevolg van het onvermogen om zichzelf te accepteren of te beleven; òf het is een schijnmanoeuvre.
Zeker in de filosofie van het mahâyâna, is men geneigd aan deze tweelinggeboorte metafysische speculaties te ontlenen in de richting van een idealistisch monisme: alles bestaat slechts als idee; en alles is één. Noodzakelijk, of logisch onontkoombaar is deze gevolgtrekking niet (de Boeddha zelf liet het waarschijnlijk in het midden), maar ze is wel verleidelijk en ook wel logisch te rijmen.
Evenwel, in de evolutie van het leven zien wij dat juist steeds méér en steeds gecompliceerder structuren ontstaan, waarbij tevens de individuatie toeneemt.

Zo staan we voor de paradox dat een pure bewustzijnstoestand, waarbij het onderscheid tussen subject en object zou zijn vervallen, en eenheidsbeleving alleen binnen het bereik liggen van wezens die tot een hoogste graad van autonomie en een verbijzonderd bewustzijn zijn gekomen!

In de meeste gevallen is het niet zo moeilijk de tegenstrijdigheden als schijnbare tegenstrijdigheden te ontmaskeren.
In het leven een aspect van onwezenlijkheid vaststellen, wat alles tot ijdelheid maakt, leidt tot defaitisme als je werkelijk niets overhoudt; maar als je daarbij wordt aangespoord een werkelijkheid eráchter te leren ervaren, kan het ook zijn dat het nieuwe inzicht juist voorgoed met de "conventionele" werkelijkheid verzoent.
En onzekerheid omdat je je moeilijk waar kunt maken tegenover je medemensen of naast hen overeind blijven, is iets heel anders dan de onzekerheid van iemand die zijn bestaan juist met zo grote intensiteit beleeft, dat er vragen in hem rijzen naar zijn uiteindelijke identiteit als levend wezen. Het gaat hier om het begin en het einde van een scala onzekerheden, die het menselijk wezen kenmerken en zijn handelen mede motiveren. Misschien kan het boeddhisme een weg wijzen om de eerste trappen ervan te boven te gaan, die een andere is (een meer directe?) dan die van de therapeut.
De last van het verleden afwerpen, betekent meestal nog niet dat men ophoudt dankbaar te zijn voor ontvangen geluk; als het zonder zelfverheffing gebeurt, is het eerder heilzaam dan dat het kwaad kan, en al is het misschien niet zo consequent, niemand zal erg geneigd zijn de vinger op te steken tegen zo'n staaltje van levenskunst.
En, tenslotte, die eenheidsbeleving, die toch altijd juist is de beleving van een enkel persoon, omdat alleen díe iets beleven kàn?... Misschien is deze objectivering van een bewustzijn, met het gevolg dat dit zich niet meer tegenóver de wereld gesteld ziet, wel het grote wonder dat alleen vanuit de hoogste graad van verinnerlijking mogelijk is. Wie zal uitleggen wat er gebeurt? Hoe, bijvoorbeeld, op dat moment de verhouding en verbinding met de lichamelijke basis nog is? We kun-

nen hopen dat ooit de wetenschap er iets (meer) over formuleren kan. Wie weet of niet op zo'n subliem ogenblik één wezen volbrengt wat, voor ieder afzonderlijk èn voor allen tezamen - voor dit heelal in zijn fysische en psychische ontplooiing-, de gehele heen- en terugweg is?

Op deze wijze is een verstandelijke verzoening van de tegenstellingen die rijzen, wel mogelijk; elk antwoord komt dan tenslotte neer op het vinden van de "middenweg".
Maar misschien is het wat pedant dit altijd opnieuw te willen doen. Zoals het, denk ik, op het morele vlak van meer waarde is onze boosaardigheid te onderkennen dan in een vrome stemming te komen bij het woord liefde, - zo kan men beter de paradoxen aanvaarden dan verbloemen, als behorende bij de golfslag van de niet te vangen wereld.

The rest is silence, luidt een beroemde uitspraak van Shakespeare.

Is het enige antwoord op de diepere vragen niet gelegen in de woordeloze glimlach van de Boeddha?

Tonny K.-Sch.

TIJDSCHRIFTEN

Wij ontvingen het maart/april 1978 nummer van de World Fellowship of Buddhists Review.
Opgenomen is een artikel in memoriam Dr. Malarasekera, een wereldberoemd schrijver over boeddhisme.
Wasin Indasara draagt een artikel bij over "The Law of Karma and Rebirth".
Bhikkhu Agganando, een Nepalese monnik die in Thailand woont, geeft "A Brief Guidance to Buddhist Meditation for Beginners."

The Middle Way, The Buddhist Society, 58 Eccleston Square, Londen S.W. 1, VIPH. Mei 1978. In dit nummer draagt opnieuw Gerald du Pré een artikel bij in zijn reeks over boeddhisme en wetenschap: "Science and the Way to Nirvana". Cella Challon schreef de beschouwing: "The Trouble with you is..." met de ondertitel "The Ego and its Constructs". Wij citeren hieruit: "When the Buddha made the great declaration 'Form is emptiness' he did not mean that we were all hollow. He meant that form, whether it takes shape as the world, buildings, people, circuses or wars is empty of our construct about it. Since everything appears only to disappear into something else, let us exercise the great 'mirror wisdom' and enjoy the wonderful freedom it confers."

The Wheel of Dhamma is een uitgave van de Buddharama Tempel, Talmastraat 20, Waalwijk (N.Br.). Wij ontvingen Vol. 4, Nr. 4. De redactie wordt gevoerd door Patrick Franssen. Er zijn bijdragen in het Nederlands, Engels, Frans, Duits en Thai. Het tijdschrift, van goede inhoud, is geheel gewijd aan de Theravada.

Bodhi Baum. Uitgave van de "Verein der Freunde des buddhistischen Kultur- und Meditationszentrums Scheibbs", Ginselberg 12, A-3272 Scheibbs/Neustift. Een fraai, op glanzend papier uitgegeven kwartaaltijdschrift. Het voorjaarsnummer is gewijd aan de ideeën van Georg Grimm.

From Tushita nr. 1 is een kostbaar uitgevoerde, met foto's verluchte uitgave van ZERO Verlag, K.H. Urselmann, Rheurdterstrasze 200, D4132 Kamp Lintfort. Dit nummer is opgedragen aan Z.H. de Dalai Lama.

Two Tibetan Lamas on a Lecture Tour in the West is een uitgave in de reeks "Publications for Wisdom Culture" en werd ons toegezonden door "Manjushri Institute", Conishead Priory, Ulverston, Cumbria, LA12 9QQ, Engeland. De lama's zijn Thubten Yeshe en Thubten Zopa Rinpoche.

B O E K E N

Het tweede deel is verschenen van Longchenpa's "Trilogy of Finding Comfort and Ease" in de vertaling en met annotaties van H.V. Guenther (Dharma Publishing, Emeryville, California, £2, 75). Dit deel handelt over meditatie, zoals deze onderwezen wordt in rNyingmapa. De naam van Guenther garandeert hoogste kwaliteit. Het boek is niet gemakkelijk; maar voor wie werkelijk in deze denkwereld wil doordringen een prachtige gids. De titel van dit tweede deel van de trilogie is: "Kindly Bent to Ease Us."

Er is een nieuwe, om de toon zeer geprezen vertaling van "Dhammapada" door Thomas Byron (Wildwood House, Londen. £ 3,95).

Onlangs verscheen een boek over de metafysica in het Mahāyāna: "Hua-yen Buddhism. The Jewel Net of Indra" door Francis H. Cock. Hua-yen is de Chinese term voor Sanskriet Avatamsaka. (Penn State Press, Univ. Park, Pa. $ 14,50).

Joseph Head en S.L. Cranston schreven: "Reincarnation: The Phoenix Fire Mystery" (Julian Press/Crown Publishers, Inc. New York).

SADDHARMA

is een uitgave van de Stichting Nederlands Buddhistisch Centrum

de Stichting werd opgericht op 8 november 1967

haar doelstelling is:
de studie van de beginselen van het buddhisme te bevorderen en de praktische toepassing van deze beginselen aan te moedigen

de Stichting is geen religieus genootschap maar wil helpen diegenen te verenigen – welke levensovertuiging of geloof zij ook aanhangen – die op enigerlei wijze in het buddhisme belang stellen of zich daarbij betrokken voelen

iedereen, ook organisaties of instellingen, kunnen als begunstiger aan de Stichting steun verlenen

het contact-adres van de Stichting is dat van de redactie van Saddharma; dit adres is op de eerste bladzijde van dit tijdschrift vermeld

begunstigers ontvangen regelmatig, tenminste vijf maal per jaar, de afleveringen van Saddharma
zij hebben tevens het recht deel te nemen aan de landelijke bijeenkomsten, die een- of tweemaal per jaar gehouden worden

